

FN:s konvention om rättigheter
för personer med funktionsnedsättning

Presentation av Allmän kommentar 2 om artikel 9

Tillgänglighet

LÄTTLÄST

Myndigheten
för delaktighet

Myndigheten för delaktighet, 2016

Titel: Presentation av Allmän kommentar 2 om artikel 9 Tillgänglighet i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Lättläst.

Myndigheten för delaktighet serie 2016:30 (diarienummer 2016/0229)

Projektledare: Lina Pastorek

Rapporten finns att ladda ner från myndighetens webbplats www.mfd.se. Alternativa format kan beställas från Myndigheten för delaktighet.

Postadress: Myndigheten för delaktighet,

Box 1210, 172 24 Sundbyberg

E-post: info@mfd.se

Fax: 08-600 84 99

Telefon: 08-600 84 00

Innehåll

Sammanfattning	4
Vad är en allmän kommentar?	4
Varför har kommittén tagit fram den här allmänna kommentaren?.....	5
Vad betyder tillgänglighet?	5
Vad har länderna bestämt att de ska göra?	6
Andra bestämmelser i konventionen	8
Artikel 13	8
Artikel 21	8
Artikel 24	8
Artikel 27	8
Artikel 29	9
Artikel 30	9

Sammanfattning

Kommittén för FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning har tagit fram en allmän kommentar (Allmän kommentar 2) om Artikel 9 i konventionen. Artikel 9 handlar om tillgänglighet. De länder som har godkänt FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning måste följa reglerna som står i konventionen. Det här dokumentet presenterar den allmänna kommentaren. Kommentaren beskriver hur länderna ska göra för att personer med funktionsnedsättning ska kunna använda alla sina mänskliga friheter och rättigheter. I kommentaren förklaras tre olika delar av tillgänglighet.

- Alla nya saker som skapas ska göras tillgängliga för alla och ha en utformning som passar för alla.
- De saker som redan finns ska göras mer tillgängliga. Det ska finnas regler som bestämmer när något är tillgängligt och reglerna måste följas.
- Det ska finnas ett diskrimineringskydd. Det betyder att samhället måste se till att personer med funktionsnedsättning ska kunna delta i allt samhällsliv så mycket som det är möjligt.

Du ska helst läsa hela den allmänna kommentaren för att förstå vad den betyder.

Vad är en allmän kommentar?

Meningen med allmänna kommentarer är att tolka och förklara de olika artiklarna (delarna) i FN:s konvention. Kommentarererna ska också hjälpa alla länder att följa reglerna i konventionen. Kommittén för konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning har tagit fram den här allmänna kommentaren.

Varför har kommittén tagit fram den här allmänna kommentaren?

Kommittén har tagit fram den här kommentaren för att förklara och beskriva vad som menas med tillgänglighet och hur tillgänglighet (eller brist på tillgänglighet) påverkar de rättigheter som personer med funktionsnedsättning har. Kommittén menar att det är livsviktigt med tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. Det är viktigt för att de ska kunna delta i samhället och ha sina mänskliga rättigheter och grundläggande friheter. Personer med funktionsnedsättning möter ofta hinder i samhället, både när det gäller teknik och miljö. Hindren beror på att det finns brister i tillgänglighet som länderna ska rätta till.

Vad betyder tillgänglighet?

- Tillgänglighet är viktig för att alla ska kunna ha sina mänskliga rättigheter. Det handlar om jämlikhet och icke-diskriminering och är grunden för alla mänskliga rättigheter. Det är bra att utforma och anpassa saker så att de passar för alla och att göra hela samhället tillgängligt. Det skapar jämlikhet och det blir mindre diskriminering i samhället, både i nutiden och i framtiden.
- Det som kallas rätten till tillträde och tillgång har mer och mer blivit en mänsklig rättighet. Det handlar om att alla medborgare har rätt att kunna ha offentliga anställningar och förtroendeuppdrag och allas rätt att kunna nå och komma in på offentliga platser och serviceinrättningar.
- Tillgänglighet handlar om att kunna komma till och vara i den fysiska miljön och att använda transporter och anläggningar. Det handlar också om att kunna hitta och använda information, kommunikation, varor, produkter och tjänster.
- Tillgänglighet betyder att ta bort de hinder som finns på det som redan är byggt eller skapat. Det betyder också att utforma nya saker så att de passar för alla (till exempel tjänster, byggnader, produkter och ny teknik). Då kan alla delta fullt ut och jämlikt, även om vi har olika funktionsförmågor.

- Det bästa är att utforma saker så att de passar alla redan från början. Då kostar det inte pengar att rätta till sakerna och att ta bort hinder efteråt.
- Även om saker är utformade för att passa alla kan personer med funktionsnedsättning ändå behöva hjälp och hjälpmedel.
- Ett sätt att göra så att en person kan komma till en byggnad eller använda en transport är att göra så mycket som man kan för att ta bort alla hinder (det kallas att göra skäligen åtgärder).
- Kommittén säger att det inte är tillåtet med bristande tillgänglighet och att det är en diskriminerande handling. Den allmänna kommentaren beskriver några sådana situationer, till exempel när ett hus har byggts och de som har byggt huset inte har gjort vad man kan för att alla ska kunna komma in och vara i huset (de som har byggt huset har inte gjort skäligen åtgärder).

Vad har länderna bestämt att de ska göra?

Många länder följer reglerna i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. De länderna har bestämt att de ska göra de här sakerna:

- Länderna ska göra så att alla kan få tillträde och tillgång till allt nytt som utformas, byggs och tillverkas. Allt nytt ska utformas så att det passar för alla.
- Länderna ska ta bort hinder i den fysiska miljö och i de transporter som redan finns. De ska också se till att information, kommunikation och tjänster som är öppna för allmänheten ska utformas så att alla kan ta del av dem.
- Länderna ska se till att både privata och offentliga företag ser till att de saker som de erbjuder till alla personer är tillgängliga, även för personer med funktionsnedsättning.

- Länderna ska gå igenom sina lagar och ändra de lagar som handlar om tillgänglighet och diskriminering (det gäller också skyldigheten att genomföra skäligen åtgärder).
- Länderna ska se till att det finns regler för tillgänglighet som gäller för viktiga platser och organisationer. Reglerna ska vara utformade så att de garanterar att alla kan få tillträde och tillgång, även om vi har olika kön, ålder och typ av funktionsnedsättning. Länderna ska ta fram reglerna genom att fråga personer med funktionsnedsättning och de organisationer som företräder personer med funktionsnedsättning.
- Länderna ska kontrollera att reglerna för tillgänglighet följs.
- Länderna ska ta reda på vilka tillgänglighetskrav som ska finnas med vid det som kallas offentlig upphandling (då köper man saker med offentliga pengar, som kommer från skatter som alla medborgare betalar). Det är inte rätt att använda offentliga pengar för att skapa eller behålla ojämlikhet.
- Länderna ska föreslå andra metoder för att skapa tillgänglighet, bland annat att utbilda till exempel myndigheter som fattar beslut, arkitekter, ingenjörer, designer, transportmyndigheter, leverantörer av tjänster, personer med funktionsnedsättning och de organisationer som företräder personer med funktionsnedsättning.
- Länderna ska göra det lätt att hitta och orientera sig i den offentliga miljön bland annat genom att sätta upp skyltar, ha tydlig och tillgänglig information och kommunikation eller stödjande service.
- Länderna ska se till att personer med funktionsnedsättning kan få personlig service som exempelvis ledsagare och teckenspråkstolkare. Det är viktigt eftersom tillgång till information och kommunikation är grunden för åsiktsfrihet och yttrandefrihet,
- Länderna ska satsa pengar på att forska om och ta fram ny teknik och tillgängliga system för kommunikation och information. Det är viktigt för att uppnå jämlikhet.

Andra bestämmelser i konventionen

Den allmänna kommentaren förklarar hur artikel 9 hänger ihop med rättigheter i andra artiklar i konventionen. Det är särskilt viktigt eftersom rättigheterna är beroende av varandra och alltid ska ses som en helhet.

Här är några exempel:

Artikel 13

För att alla personer ska få tillträde och tillgång till rättssystemet måste byggnader (till exempel domstolar), service, information och kommunikation vara tillgängliga.

Artikel 21

Artikel 21 handlar om yttrandefrihet och åsiktsfrihet. Den beskriver hur man kan se till att information och kommunikation blir tillgänglig i praktiken, till exempel genom att se till att informationen har ett format och en teknik som är anpassad för personer med olika funktionsnedsättningar.

Artikel 24

Personer med funktionsnedsättning kan inte använda sin rätt till utbildning, om det inte finns tillgängliga transporter till skolor, tillgängliga skolbyggnader och tillgänglig information och kommunikation. Inte bara skolbyggnaderna, utan hela arbetet med inkluderande utbildning måste vara tillgänglig.

Artikel 27

Personer med funktionsnedsättning kan inte använda sin rätt till arbete och sysselsättning, om inte arbetsplatsen i sig är tillgänglig. All information måste vara tillgänglig: information som gäller arbete, platsannonser och hur arbetsgivaren gör urval samt sådan kommunikation på arbetsplatsen som ingår i arbetet.

Artikel 29

Det är viktigt att politisk information är tillgänglig, till exempel information om politiska möten och material om politiska partier och andra kandidater som deltar i allmänna val.

Artikel 30

Personer med funktionsnedsättning ska få tillgång till exempelvis tv-program, filmer, teater och annan kulturell verksamhet i en form som passar för dem.

**FN:s konvention om rättigheter för
personer med funktionsnedsättning**

**Presentation av
Allmän kommentar 2
om artikel 9 Tillgänglighet
LÄTTLÄST**

Myndigheten för delaktighet
Box 1210, 172 24 Sundbyberg
Besöksadress: Sturegatan 3
08-600 84 00
info@mfd.se
www.mfd.se
serie A 2016:30